

Yhdessä!

Kohti uudenlaista työkuultuuria

Saana Kaleva-Langinkoski, kirjastonhoitaja /
hanketyöntekijä

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

Oulun kaupunginkirjaston henkilökunta

Henkilökunta: 140 kirjastoammattilaista + 20–30 tilapäistä.
23 kirjastoyksikköä ja kaksi kirjastoautoa.

Johtoryhmä: 8 (kirjastopalvelujohtaja, neljä alueellista kirjastopalvelupäällikköä ja kolme palvelupäällikköä).

Palveluesihenkilöt: 8. Kukin toimii esihenkilönä useamman kirjastoüksikön henkilökunnalle.

Tiimit (jokaisella johtoryhmän jäsenellä on tiiminvetäjän rooli):

- Asiakaskokemus
- Elämykset
- Lukemisen edistäminen
- Digi- ja opastuspalvelut
- Kokoelma
- ICT
- Henkilöstö
- Ake

Miksi Oulun kaupunginkirjastossa haluttiin siirtyä kohti yhteisöohjautuvaa työtapaa?

Pääkirjastossa peruskorjaus: keskustakirjasto Saari avataan 2025

- Oulun kaupungin pääkirjasto avattiin 1982.
- Pääkirjasto suljettiin peruskorjauksen vuoksi 12.9.2022 ja sen on määrä avautua asiakkaille marraskuussa 2025.
- Uusi kirjasto avataan **keskustakirjastona** peruskorjauksen jälkeen (kaupunginvaltuuston päätös vuonna 2018).
- Kirjastopalveluiden lisäksi keskustakirjastoon avataan mm. **uusi lastenkulttuurikeskus**. Myös Oulun kaupungin **yhteisötoiminta** aloittaa toimintansa keskustakirjaston tiloissa. Kirjaston toimintaympäristö muuttuu siten monin tavoin.
- Uudelle kirjastorakennukselle järjestettiin nimikilpailu, jonka voitti nimiehdotus **Saari**.

**Miten yhteisöohjautuvaa
työkulttuuria lähdettiin
rakentamaan?**

Yhteisöohjautuvuuden suunnittelu ja ensimmäiset askeleet

- 2021 yhteisöohjautuvuuden suunnittelu kehittämistehtäväksi kirjastonhoitajalle.
  - Pilotti-idea
- Marras-joulukuu 2021 *Yhdessä! Kohti keskustakirjaston uutta työkuulttuuria* -työpajat silloisen pääkirjaston henkilökunnalle ja kaikille kirjaston esihenkilöille.
  - Yhteisöohjautuvuuden idean esittely
  - Mitä ajatuksia muutos herättää?
- Joulukuussa 2021 johtoryhmän linjaus yhteisöohjautuvasta työkuulttuurista Oulun kaupunginkirjastossa
- 2021 tehtiin hankehakemus Aville (*Yhdessä! Kohti uudenlaista työkuulttuuria*)

Henkilökunnan mietteitä yhteisöohjautuvuudesta (marraskuu 2021)

"Ollaan aivan tosi itseohjautuvia jo nyt."

"Pitääkö useamman olla mukana kaikessa, jotta olisi enemmän tietoa päätöksenteossa?"

"Miten saadaan kaikki tarvittava tieto päätöksentekoon? Tiedonkulku?"

"Miten toimitaan tilanteissa, joissa ollaan eri mieltä: enemmistön mukaan, äänestys?"

"Miten saadaan kaikki puhaltamaan yhteen hiileen, jotta voidaan yhdessä päättää asioista?"

"Sitoutuvatko kaikki sopimaan yhdessä asioista ja toimimaan niiden mukaan?"

"Kuinka palautteen antamista ja saamista kehitetään arkityössä (jotta voisi kehittyä omassa työroolissa)?"

"Saavatko kaikki työntekijät äänensä kuuluviin itseohjautuvuudessa?"

"Jos esimies ei ole niin paljon läsnä, nouseeko työntekijöistä "esimiehiä"? Miten valta jakautuu työyhteisössä tasapuolisesti? Ihmiset ovat erilaisia persoonia."

"Valtatyhjiön täyttyminen, "pikkupomot": miten valta jakautuu työyhteisössä? Joku ottaa aina vallan."

Osalla esihenkilöiltä huolia omasta roolistaan, katoavatko tehtävät? Minkälainen rooli jää jäljelle?

Pekurin kirjasto: yhteisöohjautuvuuden pilotti

- Pääkirjaston remontin väistötilaksi valikoitui tila Pekurin kauppakorttelissa, Oulun ydinkeskustassa.
- Maaliskuussa 2022 *Keskustakirjaston aloituspotku* -koulutuspäivä: Pekurin kirjaston yhteisöohjautuvan työkalttuurin ja kirjaston toimintojen suunnittelu.
- Henkilökunnan koulutus- ja suunnittelupäiviä touko- ja elokuussa (huoneentaulu, yhteisöohjautuvan toimintakulttuurin suunnittelu, Pekurin kirjaston toimintojen suunnittelu)
- Pekurin henkilökunta teki suunnittelu- ja valmistelutyötä kevään ja kesän 2022 aikana.
  - Työvuorojen rakenne
  - Aineiston sijoittelu uudessa tilassa
  - Työhuoneen suunnittelu

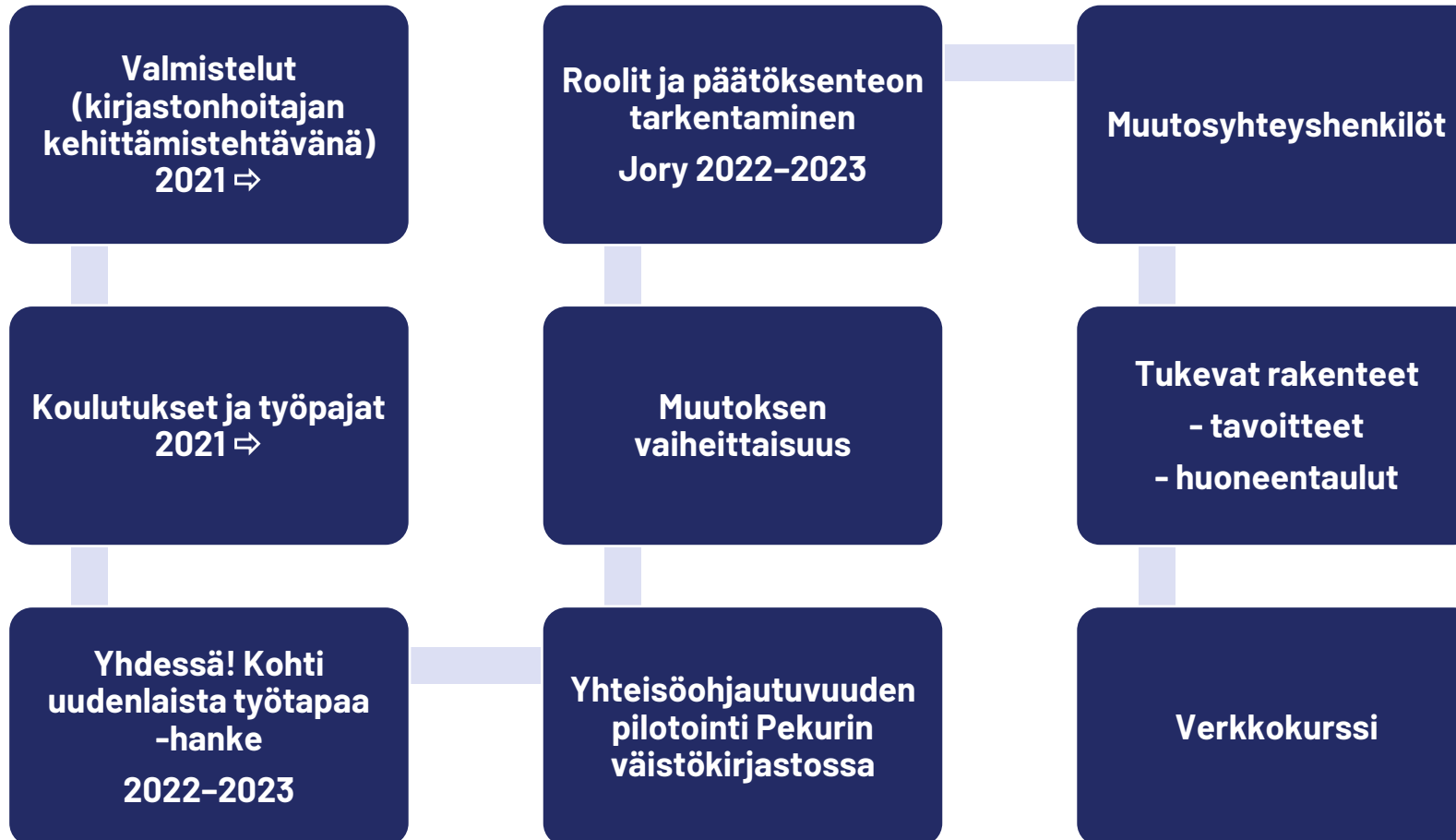

Yhteisöohjautuva arki Pekurin kirjastossa

- Ensimmäinen toimintavuosi oli opettelua, toimintatavat hakivat suuntaansa.
  - Muutto, uuden työkuulttuurin omaksuminen ja uuden toimipisteen avaaminen -> monta isoa muutosta kerralla!
  - Yhteisöohjautuvuuden rakentaminen vie aikaa! Uuden omaksuminen jää jalkoihin, jos arki on hektistä.
  - Päätöksenteosta päättäminen – jos päätettävää on paljon, päätöksenteko kannattaisi raamittaa mahdollisimman alkuvaiheessa.
  - Lähiesihenkilö osallistui yhteisöohjautuvan esihenkilötyön mentorointiohjelmaan (Kirjastoseuran järjestämä).
- Yhteisöohjautuvia palaverikäytäntöjä
  - Suunnittelupalaverit, vaihtuva sihteeri ja pj. -> käytäntöä aiotaan kokeilla myös viikkopalavereissa
  - Suunnittelupalavereita pidetään isompien asioiden tiimoilta esim. lomasuunnittelu, isot tapahtumat
- Viikkopalaverien agenda suunnitellaan yhdessä, esityslista on kaikille auki (Teams), jokainen voi lisätä asioita.
- Tykytoimintaa saa järjestää ja ideoida vapaasti
- Päätöksenteko ei ole jyräämistä – asioista äänestetään, jos ei synny yksimielisyyttä.
  - Padlettiin listataan ideoita, joista valitaan suosikki peukutusten perusteella
- Aineistoa järjestelty asiakastiloissa uudelleen, jos on tarvetta. Seurattu asiakkaiden käyttäytymistä ja tarpeita.
- Työterveyden työpaikkaselvitys ja Avi-tarkastus keväällä 2024: Pekurin kirjastossa poikkeuksellisen hyvät tulokset yksikön yhteishengen ja yhteistyön osalta.

Vaiheita matkalla yhteisöohjautuvuuteen

Roolit ja päätöksenteko

- Tarkennettiin johtoryhmän työpajoissa talvella 2022 - 2023
- Suurimmat muutokset yhteisöohjautuvuudessa koskevat palveluesihenkilöiden roolia. Lakisääteiset tehtävät edelleen voimassa.
- Oulun kaupunginkirjastossa ei luovuta esihenkilöistä, vaikka siirrymme yhteisöohjautuvaan työtapaan.
- Organisaatiomuutoksia ei tehdä.

HENKILÖ- KUNTA

- Toteuttaa yhdessä kirjastopalvelut kirjastoyksiköissä ja tiimeissä.
- Työtä ohjaavat kirjastokohtaiset tavoitteet.
- Työyksikön työntekijät tukevat toisiaan kirjaston tavoitteiden saavuttamisessa.

- Vastaa toimipisteiden päivittäisestä toiminnasta.
- Varmistaa ajantasaiset, työntekoon tarvittavat työkalut henkilökunnalle.
- Tukee työntekijöitä ratkomaan yhdessä arjen haasteet.
- Kehittää oman työyksikkönsä toimintaa.
- Edistää yhteistyötä kirjaston sisällä sekä ulkopuolisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

PALVELU- ESI- HENKILÖT

- Vastaa oman palvelukokonaisuutensa toiminnasta ja kehittää sitä kirjaston strategian mukaisesti. Vastaa tavoitteiden asettamisesta ja ohjauksesta.
- Muodostaa kokonaisnäkömyksen, suunnittelee, johtaa ennakoivasti sekä ohjaa ja tukee tiimin jäsenten työtä.
- Valmentaa ja sparraa tiimin jäseniä kehittämistyössä.
- Arvioi ja raportoi.

TIIMIN- VETÄJÄT

- Vastaa kirjastopalveluiden järjestämisestä.
- Määrittää työtä ohjaavat tavoitteet ja aikataulut sekä kantaa vastuun niiden toteutumisesta.
- Ohjaa ja tukee henkilökuntaa työssään ja mahdollistaa työn tekemisen tavoitteiden mukaisesti.
- Kannustaa ja valmentaa työntekijöitä toteuttamaan yhdessä ideoituja tehtäviä.
- Luottaa työyhteisön asiantuntijuuteen arjen ratkaisuisissa.

JOHTO- RYHMÄ

Yhteisöohjautuvuuden kehittäminen vaiheittain alue- ja lähikirjastoissa

Syksy 2023

- Huoneentaulu & tavoitteet
- Yhteisöohjautuvan työvuorosuunnittelun aloittaminen

Kevät 2024

- Yhteisöohjautuva lomasuunnittelu

Syksy 2024 – Talvi 2025

- Päivittäisten työtehtävien ja toimintojen käytännöt ja priorisointi poikkeustilanteissa
- (Yhteisöohjautuvan päätöksenteon raamittaminen -> tarpeen mukaan)
- Kokoelman järjestäminen kirjastotilassa
- Palveluiden järjestäminen: Miten ja milloin palvelut toteutetaan (esim. tapahtumat ja ryhmäkäynnit)? (Suuremmat linjaukset tulevat tiimeiltä, esim. Kirjastoreitti).

Yhteisöohjautuvuuden kehittäminen vaiheittain alue- ja lähikirjastoissa

2025 esimerkiksi:

- työn hallintaa edistävät käytännöt omassa yksikössä (esim. kehittämistyön lomittaminen muuhun toimintaan)
- työyhteisöstä nousevien ideoiden eteenpäin vieminen
- omaa yksikköä ja työtehtävää hyödyttävä verkostoituminen
- yksikön asiakkaiden kirjastonkäytön sujuvuutta edistävät yksittäiset sisustusratkaisut
- työpisteiden käyttö: missä työpisteet sijaitsevat ja miten yhteisiä työpisteitä käytetään
- oman työyhteisön hyvinvointia edistävät päivittäiset käytännöt ja esimerkiksi tyky-toiminnan suunnittelu ja järjestäminen kirjaston linjausten mukaisesti

**Tiimien yhteisöohjautuvuuden
kehittäminen aloitetaan
lähivuosina (2026-2027)**

Koulutukset

Esihenkilöt

- Valmentavan johtamisen koulutuksia 2021-2023
- Ratkaisukeskeinen vuorovaikutus ja viestintä
- Yhteisohjautuvuuden vaikutus esihenkilötyöhön, Oulun kaupunginkirjaston yhteisöohjautuvuuden konkreettiset askeleet lähi- ja aluekirjastoissa. Palveluesihenkilöille.
- Koulutusta / sparrausta verkkokurssin teemojen ja kysymysten läpikäyntiin työyksiköissä. Kolmen valmennuksen sarja. (Oulun kaupungin Sivistys- ja kulttuuripalveluiden kautta).

Kaikki

- Valmentautuminen työkuulttuurin muutokseen, stressinhallintaan (Hankkeen kautta ostettu koulutus, webinaari.)
- Johdatus yhteisöohjautuvuuteen: mitä yhteisöohjautuvuus tarkoittaa, miksi siihen ollaan siirtymässä ja mitä vaikutuksia yhteisöohjautuvuus tuo. Konkreettiset ensimmäiset askeleet (yhteisöohjautuva työvuorosuunnittelu, kokeilun aikana muotoutuneet toimintatavat, henkilökunnan kommentit + huoneentaulu ja kirjastojen omat tavoitteet).
- Perehdytykset jokaiseen muutosvaiheeseen (palveluesihenkilöt, vaihtuvat muutosyhteyshenkilöt)
  - Huoneentaulu + tavoitteet
  - Työvuorosuunnittelu
  - Lomasuunnittelu
- Yhteisöohjautuvuuden verkkokurssi (Jointu Rethink)

Mitä olemme oppineet?

- Kokeilut ja pilotit – esim. yhteisöohjautuvaa työvuorosuunnittelua kannattaa pilotoida.
- Yhteisöohjautuvuuteen liittyviä muutoksia ei voi tehdä suunnittelematta tukevia rakenteita
  - Yhteiset tavoitteet, pelisäännöt, keskinäisestä vuorovaikutuksesta sopiminen, keskustelut työyhteisön arvoista, yhteisesti määritelty päätöksenteon prosessi.
- Esihenkilö on ratkaisevassa asemassa siirryttäessä yhteisöohjautuvuuteen. On myös osattava luopua omista työtehtävistä ja hyväksyttävä, että työnkuva muuttaa muotoaan.
- Yhteisöohjautuvuuteen siirtyvä työyhteisö tarvitsee **aikaa ja tukea!**
  - Yhteisöohjautuvat toimintatavat vaativat ennakkosuunnittelua ja myös fasilitointia.
  - Tukemisen keinoina mm. ratkaisukeskeinen ja valmentava esihenkilötyö.
- Aloitteellisuus voi olla yllättävän vaikeaa
  - Pieniä ja isoja (tiskikone, lomasuunnittelun aikataulut -> milloin, kuka)
- Tarkennetut roolit organisaatiossa helpottivat hahmottamaan muutosta.
- Isot ja pelätyt muutokset voivatkin osoittautua yllättävän vaivattomiksi (työvuorosuunnittelu).
- Muutos vie aikaa (vuosia!), eikä ole realistista odottaa kaiken onnistuvan heti.
- Vaikka suunnittelu ja kokeilut on aloitettu useampi vuosi sitten, olemme edelleen vasta alussa.
- "Ei mene ykkösellä läpi ja yhteisöohjautuvuus ei tule koskaan valmiiksi" 😊

Saaren henkilökunnan ryhmäytymismalli

Aiheina muun muassa:

- palautteen antaminen
- puheeksi ottaminen
- yhteinen vastuu
- ratkaisukeskeisyys ja itsensä johtaminen
- esihenkilöiden valmennus

Minkälaisen työyhteisön Saaren henkilökunta haluaa luoda:

- **mikä työyhteisölle on tärkeää?**
- **mihin se uskoo?**
- **mitä todella tehdään?**

Ryhmäytymisen tavoitteena on **luottamuksellisen ja turvallisen ilmapiirin** sekä **todellisen yhteistoiminnan** luominen.

Henkilökunta miettii ja päättää yhdessä päätöksenteon pelisäännöistä:

- mistä yhteisistä asioista meidän pitää päättää?
- minkälaisissa päätöksissä tarvitaan kaikkien läsnäoloa?
- miten ja missä asioista päätetään?

Saaren kirjastohenkilökunta suunnittelee ohjatusti:

- Mistä kaikesta kirjaston arjessa henkilökunnan pitää tehdä päätöksiä yhdessä?
- Mitä halutaan tuottaa ja tehdä kirjastona?
- Miten asiakaspalvelu järjestetään aukioloaikojen puitteissa?
- Työvuorolistat
- Yhteiset palaverikäytännöt
- Miten uusia työntekijöitä perehdytetään?
  - ketkä perehdyttävät?
  - kummi-perehdyttäjät?
  - henkilökunnalle koulutusta perehdyttämiseen (mitä arvoja ja käytäntöjä noudatamme ja perehdytämme)

Erialaisten palvelusisältöjen ja tapahtumien suunnittelu tehdään tiimeissä.

KAUPUNGINKIRJASTO

Mitä tapahtuu nyt?

- Yhteisöohjautuvuuteen siirtymistä ja psykologista turvallisuutta koskevat kyselyt henkilökunnalle
- Lähi- ja aluekirjastojen muutosvaihe 3 alkamassa
- Saaren henkilökunnan ryhmäytykset

Kiitos!

saana.kaleva-langinkoski@ouka.fi

30.8.2024

KAUPUNGINKIRJASTO

OULU

